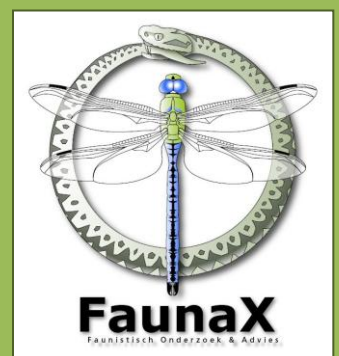

2010

Quickscan Flora- en faunawet

Herinrichting sportcomplex Noord, Stadskanaal

COLOFON

BUREAU FAUNAX

Alde dyk 31

8407 AD Terwispel

06-53609123

info@faunax.nl

www.fhunax.nl

Lid van Netwerk Groene Bureaus

Quickscan Flora- en faunawet

Herinrichting Sportcomplex-Noord, Stadskanaal

Verkennde inventarisatie en beoordeling natuurwaarden in het kader van vigerende wet- en regelgeving

Terwispel, november 2010

Uitvoering:

Bureau FaunaX

In opdracht van:

Gemeente Stadskanaal

Contactpersoon:

Dhr. Y. S. Scheringa

Veldwerk en rapportage:

E.P. de Boer

Foto's voorpagina:

Impressie huidig plangebied. Inzetjes; duivennest, molsporen en te dempen sloot.

Boer, E. P. de (2010). Quickscan Flora- en faunawet herinrichting sportcomplex-Noord, Stadskanaal. Rapport 1020. Bureau FaunaX, Terwispel.

FaunaX 2010 © Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	1
1.1	AANLEIDING.....	1
1.2	OPZET.....	1
2.	ECOLOGISCHE WET-EN REGELGEVING.....	3
2.1	NATUURBESCHERMINGSWET.....	3
2.2	ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR.....	3
3.	FLORA EN FAUNA	4
3.1	FLORA.....	4
3.2	FAUNA.....	5
3.2.1	Vogels.....	5
3.2.2	Zoogdieren.....	5
3.2.3	Amfibieën, Vissen en Reptielen.....	6
3.2.4	Ongewervelden	6
4.	SAMENVATTING EN CONCLUSIES.....	7
4.1	OVERZICHT BESCHERMDE SOORTEN.....	7
4.2	MOGELIJKE EFFECTEN	8
4.3	MITIGATIE EN COMPENSATIE.....	8
4.4	CONCLUSIES.....	9
4.4.1	Flora en faunawet.....	9
4.4.2	Natuurbeschermingswet en EHS	9
5.	Bronnen en literatuur.....	10
6.	Bijlage I De Flora- en faunawet	11
6.1.1	Algemene zorgplicht	11
6.1.2	Verbodsbepalingen	11
6.1.3	Omgaan met beschermde soorten	11
6.1.4	Vogels.....	12
6.1.5	Zorgvuldig handelen.....	12

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

De gemeente Stadskanaal is voornemens het sportcomplex Noord, te Stadskanaal (zie fig. 1) opnieuw in te richten. Dit sportcomplex is in huidig gebruik van een voetbalvereniging en een grasbaanraceclub. Voor de herinrichting worden zowel de aanwezige voetbalvelden als de racebaan verlegd in noordoostelijke richting. Hiervoor wordt aan de noordoostkant een perceel agrarische grond aangekocht.

Bij de ontwikkeling van het nieuwe sportcomplex gaat het om de herinrichting van het bestaande sportcomplex en een nieuwe ruimtelijke invulling van een perceel landbouwgrond ten noorden hiervan. De werkzaamheden zullen onder andere bestaan uit het dempen van een smalle sloot en het kappen van een bomenrij.

Er is in deze sprake van een ruimtelijke ontwikkeling. De consequenties van deze beoogde ruimtelijke ingreep zijn getoetst aan de bepalingen van de Flora- en faunawet. In deze rapportage wordt verslag gedaan van de resultaten.

Figuur 1. Plangebied Sportcomplex noord, Stadskanaal (rode lijn) met aangegeven de te dempen sloot (blauw) en te kappen bomenrij (zwart) (Bron: Google Earth).

1.2 Opzet

In opdracht van de Gemeente Stadskanaal heeft Bureau FaunaX op basis van een veldbezoek en ecologisch inzicht een beschouwing opgesteld over de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten en habitats binnen de invloedssfeer van het geplande werkzaamheden. Op 28 oktober 2010 is deze ecologische beschouwing in de vorm van een “quickscan” uitgevoerd. Daarbij is onderzocht of zich binnen de

invloedsfeer van de werkzaamheden geschikte biotopen of habitats bevinden voor beschermde plant- of diersoorten. Hierbij is gebruik gemaakt van zichtwaarnemingen, al dan niet met verrekijker. Tevens is gebruik gemaakt van een RAVON-type schepnet waarmee de te dempen sloot is bemonsterd op vissen en amfibieën.

Deze ecologische beoordeling geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Wat zijn de huidige natuurwaarden (beschermde soorten en habitattypen) binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden?
2. Wat zijn de mogelijke effecten van de realisatie van de initiatieven en het in gebruik hebben ervan op deze natuurwaarden?
3. Voor welke soorten en habitats wordt de wet mogelijk overtreden en hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de literatuurlijst op pagina 10.

De onderhavige ecologische beoordeling is uitgevoerd volgens het principe 'zorgvuldig handelen' (zie § 6.1.5).

2. ECOLOGISCHE WET-EN REGELGEVING

Alle ruimtelijke ingrepen in Nederland dienen aan de ecologische wet- en regelgeving te worden getoetst. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming en soortbescherming. Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), Natura 2000-gebieden, natuurreservaten en andere in bestemmingsplannen aangeduide natuurgebieden. De soortbescherming wordt behandeld in de Flora- en faunawet (zie bijlage 1, H 6).

2.1 *Natuurbeschermingswet*

De bescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet (NB-wet). Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn of verband houden met het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen getoetst te worden aan de Natuurbeschermingswet. Indien de uitvoering van een project plaatsvindt binnen een straal van 4 kilometer van een N2000-gebied, en verwacht wordt dat deze uitvoering mogelijk negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is aangewezen, dient men te toetsen aan de NB-wet.

Het plangebied ligt niet binnen of op 4 kilometer afstand van een Natura 2000-gebied. Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet is niet aan de orde.

2.2 *Ecologische hoofdstructuur*

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen

Figuur 2. Situering EHS (in groen) rond plangebied (rode cirkel)

natuurgebieden in Nederland. Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van de EHS plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.

Het plangebied ligt niet binnen de EHS. Toetsing aan de EHS is niet aan de orde.

3. FLORA EN FAUNA

3.1 Flora

Tijdens het veldbezoek werden slechts algemene planten- en bomensoorten aangetroffen van voedselrijke omstandigheden. De vegetatie van het sportcomplex bestaat voornamelijk uit engels raaigras wat regelmatig wordt gemaaid. De te kappen bomenrij bestaat uit een windsingels van zo'n 30 esdoorns met een diameter van 25-30 cm. De struiklaag van deze windsingel bestaat onder andere uit opslag van rode kornoelje, sleedoorn, zwarte els, hazelaar, zomereik, gewone vlier, lijsterbes, zachte berk, gewone els en een lage haag van iep (cultivar). In de kruidlaag (ondergroei) werden grote brandnetel, geel nagelkruid, fluitenkruid, paardenbloem, kropaar en gewoon struisgras aangetroffen. Het achterliggende agrarische perceel bestond uit een maïsstoppeveld.

Langs de oevers en in het water van de te dempen sloot werden soorten gevonden als riet, liesgras, klein kroos en smeewortel. Deze smalle sloot dient uitsluitend voor de afwatering van het voetbalveld en lijkt periodiek droogvallend te zijn, maar staat wel in contact met een permanent watervoerende sloot. De onderzochte sloot was ten tijde van het veldbezoek net geschoond, waardoor slechts een marginale indruk kon worden verkregen van de aanwezige plantengroei.

Figuur 3. Windsingel aan noordkant sportcomplex

Beschermde plantensoorten werden niet aangetroffen, noch worden deze verwacht op basis van de aangetroffen biotopen.

3.2 Fauna

Tijdens de uitvoering van deze quickscan werden, naast vogels (allen zwaar beschermd Tabel 3), slechts algemeen voorkomende soorten aangetroffen. Mogelijk komen er wel een aantal licht beschermde (tabel 1) diersoorten in het plangebied voor. Hieronder wordt de aangetroffen en/of verwachte fauna per soortgroep beschreven.

3.2.1 Vogels

Tijdens het veldbezoek werden in en rond het onderzoeksgebied een aantal vogelsoorten waargenomen, waaronder houtduif, tortel, roodborst, merel en koolmees. Naar verwachting is het plangebied slechts geschikt voor een aantal algemeen voorkomende en niet-storingsgevoelige vogelsoorten. In de windsingels werd een oud duivennest aangetroffen. Er zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Vanwege het gebruik als sportcomplex zal het aantal permanente broedvogels gering zijn.

3.2.2 Zoogdieren

Waterspitsmuis

De te dempen sloot is ongeschikt voor de waterspitsmuis, vanwege het droogvallende karakter en afwezigheid ruige oeverbegroeiing.

Vleermuizen

In de windsingel langs het noordelijk deel van het plangebied werden geen gaten waargenomen die geschikt kunnen zijn als verblijfplaats voor vleermuizen.

De windsingel vormt mogelijk wel een klein onderdeel van een vliegrouete voor vleermuizen. Gezien de aanwezige overige bomensingels zal de te kappen singel echter slechts een zeer klein onderdeel vormen van eventueel aanwezige vliegrouetes. Daarnaast zijn er voldoende alternatieven(bomenrijen), in de dichte nabijheid. Door het verdwijnen van deze singel zal, naar verwachting geen significant negatief effect optreden voor de eventueel aanwezige populaties van vleermuizen in de omgeving van het plangebied.

Verder is het mogelijk dat de het sportcomplex gebruikt worden als foerageergebied door vleermuizen. De herinrichting heeft echter geen dusdanige veranderingen tot gevolg, waardoor het eventuele gebruik van het complex als foerageergebied voor vleermuizen zou kunnen afnemen.

Overige zoogdieren

Verder werd tijdens het veldbezoek het voorkomen van een tweetal licht beschermde zoogdiersoorten vastgesteld; mol en haas. Daarnaast komen mogelijk een aantal andere licht beschermde soorten voor, zoals veldmuis, woelrat, bosmuis, gewone bosspitsmuis, dwergspitsmuis, hermelijn en wezel.

3.2.3 Amfibieën, Vissen en Reptielen

Amfibieën

Tijdens het veldbezoek en de visbemonstering werden geen amfibieën aangetroffen. De te dempen sloot is mogelijk geschikt als voortplantingslocatie voor de bruine kikker. Mogelijk komen ook gewone pad en meerkikker voor. Zwaarder beschermde amfibiesoorten zoals Poel- of Heikikker zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht.

Reptielen

Het volledige plangebied is niet geschikt voor reptielen. Het voorkomen van (beschermde) reptielensoorten kan worden uitgesloten.

Vissen

Tijdens het schepnetonderzoek werden geen vissen aangetroffen. Op basis van de eigenschappen van deze sloot worden geen beschermde vissoorten in het plangebied verwacht.

3.2.4 Ongewervelden

Voor beschermde libellen- of vlindersoorten is binnen het plangebied geen geschikt biotoop aanwezig. Ook voor overige beschermde ongewervelden is geen geschikt biotoop aanwezig binnen de invloedssfeer van het plangebied. Hun voorkomen kan daarom worden uitgesloten.

4. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

4.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus (voor betekenis zie bijlage) binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Flora- en faunawet zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die de vaste verblijfplaatsen in stand houdt. De nadruk ligt in dit overzicht dan ook op soorten, waarvoor de percelen onderdeel vormen van hun leefgebied en/of levenscyclus en de geplande ruimtelijke ontwikkeling mogelijk van negatieve invloed is.

Soortgroep	Soort	Aanwezig	Potentieel voorkomend	T 1	T 2	T 3	Nader onderzoek
Zoogdieren	Veldmuis		x	x			
	Bosmuis		x	x			
	Bosspitsmuis		x	x			
	Wezel		x	x			
	dwergspitsmuis		x	x			
	Hermelijn		x	x			
	Woelrat		x	x			
	Mol	x		x			
	Haas	x					
Amfibieën	Gewone pad		x	x			
	Meerkikker		x	x			
	Bruine kikker		x	x			
Vogels	Alle	x	x			x	nee

Tabel 1: Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied. Beschermingsstatus :T 1 = Tabel 1; Licht beschermd, T 2 = Tabel 2; Middelzwaar beschermd, T 3 = Tabel 3; Zwaar beschermd (vet gedrukt).

4.2 *Mogelijke effecten*

Vogels

- Indien de werkzaamheden plaatsvinden tijdens het broedseizoen ontstaan mogelijk negatieve versturende effecten op de broedende vogels. Er kunnen broedende vogels en/of hun legfels worden gedood of verstoord.

Zoogdieren

- Daarnaast bestaat de kans dat er tijdens de werkzaamheden een aantal licht beschermde zoogdiersoorten worden verstoord dan wel gedood.

Amfibieën

- Indien er aanpassingen aan de watergangen zullen plaatsvinden, kunnen er tijdens deze werkzaamheden een aantal licht beschermde amfibieënsoorten worden verstoord dan wel gedood.

4.3 *Mitigatie en compensatie*

Vogels

- Voor de broedvogels in het plangebied geldt dat, indien buiten het broedseizoen gewerkt wordt, geen versturende effecten optreden en dus geen ontheffing noodzakelijk is. Indien met de werkzaamheden wordt aangevangen vóór het begin van het broedseizoen en het aannemelijk is dat door de werkzaamheden er geen vogels zijn begonnen met broeden, mag in het broedseizoen worden doorgewerkt. Het broedseizoen loopt globaal van begin maart tot eind juli. De Flora- en faunawet schrijft geen datumgrenzen voor het broedseizoen voor. Elk broedgeval, ook voor of na bovenstaande datums, is namelijk beschermd en mag niet verstoord worden.

Zoogdieren

- Schade aan licht beschermde zoogdiersoorten kan worden verzacht (gemitigeerd) door enige dagen van tevoren de vegetatie kort af te maaien, zodat deze dieren elders hun heil kunnen zoeken (zorgplicht, zie § 6.1.1). Dit is niet verplicht, voor schade aan licht beschermde soorten geldt een vrijstelling.

Amfibieën

- Voor schade aan de aangetroffen licht beschermde amfibieënsoorten zijn geen mitigerende of compenserende maatregelen verplicht. Wel moet aan de zorgplicht worden voldaan. Hieraan kan invulling worden gegeven door werkzaamheden aan de sloot buiten de kwetsbare periode uit te voeren. Deze valt tussen maart en juni.

4.4 Conclusies

4.4.1 Flora en faunawet

Behalve vogels, werden geen middelzwaar en/of zwaar beschermde soorten in het plangebied aangetroffen, noch worden deze verwacht.

Vogels

- Voor de broedvogels in het plangebied geldt dat, indien buiten het broedseizoen gewerkt wordt, geen versturende effecten optreden en dus geen ontheffing noodzakelijk is. Indien wel in het broedseizoen gewerkt wordt (zie ook § 4.3) dient hiervoor ontheffing te worden aangevraagd voor verstoring van broedvogels.

Licht beschermde soorten (tabel 1)

- De meeste in het plangebied gevonden en te verwachten zoogdier- en amfibieënsoorten waarvan de verblijfplaatsen verstoord kunnen worden, zijn licht beschermd (tabel 1). Bij de werkzaamheden zullen sommige hiervan worden verstoord of gedood. Voor schade aan deze soorten geldt een vrijstelling. De algemene zorgplicht (zie § 6.1.1) is voor deze soorten wel van kracht.

4.4.2 Natuurbeschermingswet en EHS

- Het plangebied ligt niet binnen een straal van 4 kilometer van een Natura 2000-gebied. Toetsing aan de Natuurbeschermingswet is niet aan de orde.
- Het plangebied valt niet binnen de EHS. Toetsing aan de EHS is derhalve niet aan de orde.

5. Bronnen en literatuur

www.minlnv.nl

www.telmee.nl

www.waarneming.nl

www.zoogdierenatlas.nl

6. Bijlage I De Flora- en faunawet

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is de soortbescherming vastgelegd. Hiermee is ook de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. De volgende wetsartikelen- en bepalingen uit deze wet zijn, in het onderhavige geval, relevant:

6.1.1 Algemene zorgplicht

De zorgplicht (artikel 2) houdt in dat eenieder dient te voorkomen dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen heeft voor alle in het wild levende planten en dieren. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden. De zorgplicht geldt altijd en overal, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

6.1.2 Verbodsbepalingen

- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
  - Artikel 9 tot en met 12 verbieden het doden, verontrusten, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren, dan wel het beschadigen, vernielen, uithalen of verstoren van hun nesten, holen of andere voortplantings-, vaste rust- of verblijfplaatsen.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

6.1.3 Omgaan met beschermde soorten

Op 23 februari 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) omtrent artikel 75 van de Flora- en faunawet is van kracht geworden. Voor het verkrijgen van vrijstellingen. In de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in **drie beschermingscategorieën** (Tabellen 1, 2 en 3). **Vogels** vallen hierbuiten en worden apart behandeld. Deze nieuwe indeling is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van de beschermde soorten in Nederland, waarbij ook beschermde soorten van de Europese Habitatrichtlijn zijn ingepast. Het betreft de volgende beschermingscategorieën ingedeeld in drie tabellen:

1. Tabel 1: Licht beschermde soorten:	vrijstelling
2. Tabel 2: Middelzwaar beschermde soorten:	gedragscode
3. Tabel 3: Zwaar beschermde soorten:	ontheffing

Tabel 1-soorten: Dit betreft een aantal licht beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht. Voor schade aan deze soorten geldt op voorhand een *vrijstelling*, mits bij ingrepen sprake is van bestendig beheer- en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen. Als dit niet het geval is, moet er alsnog een ontheffingsaanvraag worden gedaan, waarbij getoetst wordt volgens het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van in standhouding van de soort' (de lichte toets).

Tabel 2 –soorten: Beschermde soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling wordt verleend, maar moet worden gewerkt volgens een door de minister van LNV goedgekeurde *gedragscode*. De gedragscode moet vermelden hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfplaatsen wordt voorkomen of zoveel mogelijk wordt beperkt. Er moet *aantoonbaar* volgens de *gedragscode* worden

gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd dienen te worden.

N.B. Als er nog geen gedragscode is of niet volgens een gedragscode gewerkt kan worden, moet bij overtreding van de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet alsnog een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan dient plaats te vinden, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt alleen getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort in relatie tot de omliggende populaties. Als dit inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden. Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied noodzakelijk is.

Tabel 3-soorten: Dit betreft de meest zwaar beschermde soorten (waaronder soorten die vermeld zijn in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn). Een ontheffingsaanvraag voor eventuele schade aan deze soorten wordt getoetst via een zogenaamde 'uitgebreide toets' aan drie criteria. Voor het verkrijgen van een *ontheffing* moet aan alle drie de criteria worden voldaan.

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang
- 2) er is geen alternatief voor de ingreep
- 3) de ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van in standhouding van de soort.

6.1.4 Vogels

Vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en worden in de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet apart behandeld. Voor vogels geldt een algemene bescherming, waarbij het verboden is vogels en hun nesten in het broedseizoen te verstoren. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Een vrijstelling hiervoor is alleen mogelijk als een gedragscode wordt toegepast. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden, aangezien juist in deze periode sprake zal zijn van verontrusting, doden of verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen¹ plaatsvinden zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn.

6.1.5 Zorgvuldig handelen

Zorgvuldig handelen (artikelen 2b, 2c, 2d en 16 c AMvB) is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd en gaat een stapje verder dan de zorgplicht. Niet zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een inspanning om te overzien wat de beoogde ingreep voor gevolgen kan hebben. Een initiatiefnemer moet altijd vooraf inventariseren welke beschermde (niet vrijgestelde) soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep wordt gepland. Ook moet de initiatiefnemer in redelijkheid alles doen of juist laten om te voorkomen, of zoveel mogelijk beperken, dat de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. Een belangrijke eerste stap daartoe is bijvoorbeeld een juiste planning van de werkzaamheden, om te voorkomen dat dieren in de voortplantingstijd verstoord worden.

---

¹ Meerjarig gebruikte nestplaatsen van zwaluwen, roofvogels, uilen, spechten, Huismus, Zwarte Kraai en koloniebroeders vallen buiten deze gedragscode en zijn jaarrond beschermd.